

Commissie voor de
milieueffectrapportage

Bedrijventerrein Nieuw Reijerwaard, gemeente Ridderkerk

Voorlopig toetsingsadvies over het milieueffectrapport

5 februari 2013 / rapportnummer 2730-67

1. Oordeel over het milieueffectrapport (MER)

De provincie Zuid-Holland heeft het voornemen om een inpassingsplan vast te stellen voor het bedrijventerrein Nieuw Reijerwaard. Het gaat om een nieuw bedrijventerrein van 96 hectare op het grondgebied van de gemeenten Ridderkerk en Barendrecht, ontwikkeld voor agrologistieke en daaraan ondersteunende bedrijven (milieucategorie 3 en 4). Daarnaast voorziet het plan in een nieuw verkeersplein ter hoogte van de IJsselmondse knoop, een verbinding met het bestaande bedrijventerrein Verenambacht, een groene inpassing aan de zuidwestzijde van het plangebied en 2 of 3 windturbines. Het plangebied beslaat in totaal een oppervlak van 150 hectare. De huidige situatie bestaat voornamelijk uit (glas)tuinbouwbedrijven. Voor het inpassingsplan wordt een plan-m.e.r.-procedure doorlopen omdat het inpassingsplan kaderstellend is voor toekomstige m.e.r.-(beoordelings)plichtige activiteiten.

In dit advies spreekt de Commissie voor de milieueffectrapportage (hierna 'de Commissie')¹ zich uit over de juistheid en de volledigheid van het MER. Op een aantal punten heeft de Commissie een toelichting gevraagd en ontvangen.

De Commissie signaleert bij de toetsing van het MER een tekortkoming. Zij acht het opheffen ervan essentieel voor het volwaardig meewegen van het milieubelang bij de besluitvorming over het inpassingsplan Nieuw Reijerwaard. De tekortkoming betreft het ontbreken in het MER van een duidelijke en voldoende onderbouwing van de locatie Nieuw Reijerwaard (met de beoogde omvang van ruim 90 hectare). De Commissie acht dit essentieel voor de besluitvorming omdat zonder deze informatie geen goede en transparante locatieafweging kan worden gemaakt.

De Commissie adviseert om eerst een aanvulling op het MER op te stellen en pas daarna een besluit te nemen.

In hoofdstuk 2 licht de Commissie de gesignaleerde tekortkoming toe en in hoofdstuk 3 worden aanbevelingen gedaan voor het vervolgtraject. Deze aanbevelingen hebben geen betrekking op essentiële tekortkomingen.

2. Gesignaleerde tekortkoming

In dit hoofdstuk licht de Commissie haar oordeel toe en doet zij een aanbeveling voor de op te stellen aanvulling. Deze aanbeveling is samengevat in een tekstkader. Naar het oordeel van de Commissie is het uitvoeren ervan essentieel om het milieubelang volwaardig mee te wegen bij de besluitvorming.

---

¹ De samenstelling van de werkgroep van de Commissie m.e.r., haar werkwijze en verdere projectgegevens vindt u in bijlage 1 bij dit advies of op www.commissiemer.nl.

2.1 Locatieafweging

De Tweede Kamer heeft in 2006 de Hoekse Waard voor havengerelateerde bedrijvigheid uitgesloten. Vervolgens is door het Rijk gezocht naar alternatieve locaties voor bedrijvigheid, niet primair zeehaven-gebonden, maar wel ondersteunend aan het Rotterdamse havencomplex. Het kabinet heeft daarna in 2007 in een brief aan de Tweede Kamer gekozen voor de locaties Ridderster (Bolnes en Reijerwaard) en Westelijke Dordtse Oever. De Commissie kan zich goed voorstellen dat een locatie in de oksel van snelwegen vanuit milieugebruiksruimte een aantrekkelijke kan zijn.² Dat neemt niet weg dat in het MER een goede toelichting over de voorgeschiedenis, het proces van locatiekeuze en met name de inhoudelijke milieuaspecten die daarbij in de opeenvolgende stappen een rol hebben gespeeld noodzakelijk is. Het MER (blz. 46) stelt dat de locatie is gekozen op basis van bereikbaarheid, synergievoordelen, milieuaspecten en gebruiksmogelijkheden. In het MER (en de daarbij horende stukken) ontbreekt echter een duidelijke en voldoende onderbouwing van de locatie Nieuw Reijerwaard (en de omvang van 90 ha). De Commissie is niet uitputtend nagegaan welke informatie over de locatie beschikbaar is maar blijft om de volgende redenen bij deze conclusie:

- Een eerdere studie van het Centraal Planbureau (CPB) en Ruimtelijk Planbureau (RPB) uit 2007 bevat onder meer een kwalitatieve inschatting van effecten op leefomgeving en nationale landschappen en bufferzones. Nieuw Reijerwaard komt daarbij als meest aantrekkelijke uit de bus; uit dezelfde studie blijkt dat ook andere locaties geschikt zijn. De verwijzing in het MER naar de studie gaat voorbij aan het verschil in omvang van het bedrijventerrein in de studie van CPB en RPB (40–50 ha) en in het huidige plan (ruim 90 ha). Verder woog in het oordeel van CPB en RPB mee dat een multimodale ontsluiting werd verondersteld; in de uiteindelijke plannen is daarvan echter geen sprake.³
- Weliswaar is de voorkeurslocatie vastgelegd op kaarten bij ruimtelijke plannen van rijk, provincie en regio, maar ook in die stukken en de bijbehorende MER'en – voorzover bekend bij de Commissie – ontbreekt een transparante onderbouwing van de locatiekeuze, mede op milieugronden. Zo is het Plan-MER bij de Structuurvisie van de Provincie Zuid-Holland te globaal om een oordeel over de milieuaspecten van het bedrijventerrein Nieuw Reijerwaard te kunnen trekken.

De provincie Zuid-Holland heeft in een toelichting aangegeven dat zij in 2005 het streekplan “Ruimtelijk Plan Regio Rotterdam 2020” heeft vastgesteld. Hierin is voor Nieuw Reijerwaard 50 hectare bedrijventerrein opgenomen en aan de andere kant van de rijksweg voor Bolnes Zuid 40 hectare. Aan deze wijziging ging een strategische milieubeoordeling (SMB) vooraf. Mogelijk kan de daar gebruikte locatieafweging als basis gebruikt worden bij het in beeld brengen van het afwegingsproces, en de milieuoverwegingen die daarbij een rol hebben gespeeld.

---

² Vanuit vervoersoptiek kan het zo zijn dat de ligging in de oksel van snelwegen minder aantrekkelijk is, vanzelfsprekend samenhangend met de wijze waarop de ontsluiting wordt vormgegeven (zie verder § 3.1).

³ En dat rechtvaardigt de vraag of wel voldaan wordt aan de (derde trede van de) “ladder van duurzame verstedelijking”. Deze ladder is sinds 1 oktober 2012 wettelijk verankerd en is verplicht voor bestemmingsplannen/inpassingsplannen en projectafwijkingbesluiten welke nieuwe stedelijke ontwikkelingen mogelijk maken waaronder bedrijventerreinen.

Veel van de gebruikte onderzoeken en plannen zijn mogelijk of gedeeltelijk gedateerd. Een actualisatieslag is dan aan de orde of er dient aangetoond te worden waarom een actualisatieslag niet nodig is.

Tot slot merkt de Commissie op dat Nieuw Reijerwaard weliswaar als project onder de Crisis- en herstelwet (Chw) valt, maar dat vanwege het feit dat het hier (tevens) om een plan-m.e.r. gaat (in ieder geval vanwege de kaderstelling voor de vergunningverlening van de biomassavergisting), de bepalingen van de Chw met betrekking tot m.e.r. niet van toepassing zijn. De locatieafweging dient daarom onderdeel te zijn van het onderhavige MER.

De Commissie vindt het essentieel voor het besluit dat de keuze voor de locatie Nieuw Reijerwaard (met een omvang van ruim 90 hectare) op het goede detailniveau wordt onderbouwd, ook op milieugronden. De al beschikbare informatie, zoals in het SMB gekoppeld aan het streekplan "Ruimtelijk Plan Regio Rotterdam 2020" kan hiervoor mogelijk als basis worden gebruikt, maar zal in ieder geval moeten worden uitgebreid naar de omvang van het huidige terrein, en mogelijk geactualiseerd moeten worden.

3. Toelichting op het oordeel met aandachtspunten voor de besluitvorming

De Commissie hoopt met onderstaande aanbevelingen een bijdrage te leveren aan de kwaliteit van de verdere besluitvorming. De opmerkingen in dit hoofdstuk hebben geen betrekking op essentiële tekortkomingen.

3.1 Verkeer

De realisatie van een goede ontsluiting op de A15 is een voorwaarde voor het voorkomen van extra verkeer door de kern van Ridderkerk en op de Rijksstraatweg. Daarom heeft de Commissie extra informatie gevraagd of de geplande verkeersvoorzieningen financieel gezekerd zijn. Initiatiefnemer heeft aangegeven dat dit het geval is en daarmee zou een belangrijke voorwaarde voor de realisatie van het bedrijventerrein vervuld moeten zijn. De Commissie ziet de financiële zekerstelling van de ontsluitingsstructuur als een voorwaarde voor de ontwikkeling van Nieuw Reijerwaard, omdat anders afwenteling van de verkeersoverlast zal optreden.

Onderdeel van het plan is de realisatie van een turboveerkeersplein bij de IJsselmondse knoop. Recentelijk heeft TNO, in opdracht van de provincie Zuid-Holland, een studie gedaan naar het functioneren van bestaande verkeerspleinen. De onderzochte pleinen hebben een eenvoudiger opzet dan het hier voorgestelde verkeersplein: namelijk vier aansluitende takken in plaats van de hier voorgesteld vijf takken. Op basis van het onderzoek constateert TNO dat weggebruikers vaak gedesoriënteerd raken op dergelijke pleinen. Feitelijk zijn deze pleinen niet "vergevingsgezind" ten opzichte van eerdere foute keuzes en komen ze daarmee in strijd met één van de uitgangspunten van Duurzaam Veilig.

- De Commissie beveelt aan om bij de uitwerking van dit verkeersplein de opgedane ervaringen en de gehouden onderzoeken te betrekken. Gezien het feit dat nergens in Nederland een dergelijk turboverkeersplein met vijf takken ligt is de noodzaak voor een zorgvuldige uitwerking groot. Natuur

Gebiedsbescherming

In het kader van de Natuurbeschermingswet 1998 is een passende beoordeling verricht waarin is nagegaan of het voornemen significante effecten heeft op instandhoudingsdoelen van in de omgeving aanwezige Natura 2000-gebieden. In de passende beoordeling komt men tot de conclusie dat deze effecten kunnen worden uitgesloten. De Commissie heeft naar aanleiding van deze passende beoordeling de initiatiefnemer enkele aanvullende vragen gesteld over de gevolgen van de toename in stikstofdepositie (verzuring en vermesting) en van de te plaatsen windturbines.

Wat de verzuring en vermesting betreft is er in het MER gekeken naar depositiegevoelige vegetaties binnen een "buffer" van 5 kilometer. Daarbuiten wordt er van uitgegaan dat significante effecten niet kunnen optreden. De Commissie kent echter voorbeelden waar ook op veel grotere afstanden effecten kunnen optreden en vraagt zich af of er nu zekerheid is dat hiermee significante effecten zijn uitgesloten. Met name depositiegevoelige stroomdalgraslanden in de Biesbosch lijken zich mogelijk binnen de invloedssfeer van het voornemen te bevinden. De provincie benadrukt in haar antwoord dat de kans buiten de 5 km-zone op depositietoename als gevolg van toegenomen verkeer nihil is. Bovendien leidt bij de bewuste stroomdalgraslanden een minimale depositietoename niet tot een significant effect, omdat bij dit habitatype sprake is van een natuurlijke buffering door de regelmatige afzetting van kalkrijk zand of slib. De Commissie kan zich vinden in deze toelichting en deelt de conclusies dat significante effecten als gevolg van toename in stikstofdepositie kan worden uitgesloten.

Het plaatsen van windturbines kan zowel gevolgen hebben voor waarden die samenhangen met de Natuurbeschermingswet als die van de Flora- en Faunawet. Wat de Natuurbeschermingswet betreft verdient de Purperreiger aandacht omdat die zowel in nabije Natura 2000-gebieden broedt als in de nabijheid doortrekt⁴. De Purperreiger staat helaas bekend om de relatief vele aanvaringen met turbines en hoogspanningsleidingen. De provincie antwoordt met de constatering dat de soort tijdens het broedseizoen vrijwel niet in het plangebied wordt waargenomen (één zomerwaarneming bekend), omdat het te druk is met wegen en bebouwing. De Commissie kan zich vinden in dit antwoord voor zover het in de omgeving broedende soorten betreft. Als de Purperreigers afkomstig uit de Natura 2000-gebieden niet worden waargenomen, is er ook geen risico voor aanvaringen.

- De Commissie beveelt aan te controleren of buiten het broedseizoen de honderden doortrekkende Purperreigers direct ten oosten van het (plan)gebied blijven. Mocht toch een deel van die trek door het plangebied plaatsvinden dan adviseert de

---

⁴ Zie de honderden trekwaarnemingen door de vogelwerkgroep Ridderkerk enkele kilometers oostelijk van het plangebied (website vogelwerkgroep en V.d. Bosch & Vlek in Limosa 79, 2006).

Commissie om aan te geven hoe aanvaring met de turbines het best kan worden gemitigeerd.

Soortbescherming

Het voornemen kan ook effect hebben op soorten die beschermd zijn in het kader van de Flora- en Faunawet. Zo kunnen de te plaatsen windturbines effecten hebben op vogels en vleermuizen. Het verwijderen van gebouwen en beplanting kan eveneens beschermde soorten treffen, evenals het bebouwen van agrarische percelen. In de als bijlage bij het MER opgenomen natuurtoets wordt duidelijk dat met name effecten op vleermuizen en beschermde verblijfplaatsen van een aantal specifieke broedvogels mogelijk niet kunnen worden voorkomen. Er zal dan ontheffing moeten worden aangevraagd en/of voorafgaande aan het ten uitvoer brengen van het plan mitigatie of compensatie moeten plaatsvinden.

- Uit het MER en bijgevoegde natuurtoets blijkt dat er gerede kans is dat het plan effecten heeft op Flora- en Faunawet soorten. De Commissie beveelt aan om zo snel mogelijk uit te zoeken voor welke soorten er mitigerende maatregelen moeten worden getroffen en hoe deze te realiseren.

3.2 Grijs milieuaspecten

Het MER bevat voor wat betreft het grijze milieu voldoende informatie voor besluitvorming. De Commissie signaleert voor de referentiesituatie en het aspect luchtkwaliteit aandachtspunten voor verdere besluitvorming.

Referentiesituatie

In het MER is voor de referentiesituatie uitgegaan van een volledig ingevuld bedrijventerrein met glastuinbouw. De provincie noemt een volledige invulling met glastuinbouw een realistische (autonome) ontwikkeling (mede omdat hiervoor de vergunningen zijn afgegeven). Nu mogen alleen zekere ontwikkelingen tot de autonome ontwikkeling worden gerekend. Dat vergunningen zijn verstrekt, betekent nog niet dat deze vergunningen met zekerheid worden benut (zeker niet als een andere 'bestemming' boven de markt hangt). De effecten van het voornemen worden hierdoor in absolute zin niet anders, maar kunnen in vergelijking met de referentiesituatie te positief worden beoordeeld (zie ook § 3.4).

- De Commissie beveelt aan bij de besluitvorming ook in te gaan op de effecten van het voornemen ten opzichte van een zekere autonome ontwikkeling.

Luchtkwaliteit

Oorspronkelijk was een bedrijventerrein van 50 hectare opgenomen in het NSL. Het voornemen betreft in haar huidige vorm een bedrijventerrein met een omvang van ruim 90 hectare. De uitbreiding is gemeld bij het Ministerie van IenM. Het Ministerie van IenM heeft aangegeven in te kunnen stemmen met de wijziging omdat de grenswaarden voor luchtkwaliteit niet in gevaar komen. Hiermee hoeft formeel het aspect luchtkwaliteit niet nader te worden onderzocht. Indien echter sprake is van gevoelige

bestemmingen in het studiegebied zal er ook in geval de normen niet worden overschreden, gezien moeten worden of er effecten op de volksgezondheid zijn.

- De Commissie beveelt aan om bij besluitvorming nader in te gaan op de effecten op de volksgezondheid ter hoogte van eventueel aanwezige gevoelige bestemmingen in het studiegebied.

3.3 Landschap, cultuurhistorie en archeologie

De Commissie concludeert dat voor de aspecten landschap, cultuurhistorie en archeologie de beoordeling van de effecten in het MER te positief geformuleerd is. Illustratief daarvoor zijn de fotomontages op blz. 132-136 in het MER, waarbij dit effect (beleving omwonenden, blz. 141) als "enigszins negatief" wordt gekwalificeerd. Ook het op zich positieve effect van het groene grondlichaam van 7 meter hoog (in een lager gelegen polder) op een afstand van 100 meter wordt overschat. De Commissie vindt deze voorstelling van zaken niet correct. Als redenen voor het te positieve beeld zijn naar het oordeel van de Commissie verantwoordelijk:

1. de referentiesituatie (die niet in absolute termen is gewaardeerd) wordt te negatief voorgesteld (een situatie met relatief lage kassen grenzend aan de achterzijde van huizen verschilt wezenlijk van bedrijven tot 30 meter hoog);
2. onduidelijk is wat de betekenis is van een 0/-, - of --;
3. de groene wal van 7 meter is weliswaar onderdeel van het besluit, maar de groene daken die daarop zouden kunnen aansluiten zijn facultatief (met daarmee een gereede kans dat deze er niet komen).

De Commissie ziet dit niet als een essentiële tekortkoming, omdat effecten weliswaar te positief zijn beoordeeld, maar ze wel goed navolgbaar zijn beschreven en er aandacht is voor het mitigeren van de negatieve effecten. Tezamen leidt dit niet tot andere conclusies als de effecten negatiever zouden worden beoordeeld.

- De Commissie beveelt aan bij de besluitvorming een meer realistische beoordeling van de effecten op de beleving van bewoners te hanteren (bijvoorbeeld via een beeldkwaliteitsplan) en aan te geven welke mitigerende effecten (met name de op het grondlichaam aansluitende groene daken) ingezet kunnen/zullen worden.

3.4 Duurzaamheid

In het door Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland vastgestelde Advies reikwijdte en detailniveau voor de milieueffectrapportage Bedrijventerrein Nieuw Reijerswaard, wordt "duurzaam bedrijventerrein" als één van de hoofdpunten benoemd. Daarbij wordt naast een duurzaam watersysteem ook gewezen op "duurzaamheidsmaatregelen tijdens de aanleg". De Commissie stelt vast dat deze hoge ambities – anders dan voor energie – nauwelijks in het MER (en de beoordeling⁵) tot uiting komen en veelal als streven worden geformuleerd.

---

⁵ Beoordeling op duurzaamheid is 0/+ en het watersysteem 0.

- De Commissie beveelt aan bij de besluitvorming de ruimtelijk relevante aspecten van duurzaamheid goed te borgen en aan te geven hoe duurzaamheid te betrekken bij de nadere uitwerking (bijvoorbeeld door hier afspraken over te maken).

VOORLOPIG

BIJLAGE 1: Projectgegevens toetsing MER

Initiatiefnemer: Gedeputeerde Staten van de provincie Zuid-Holland

Bevoegd gezag: Provinciale Staten van de provincie Zuid-Holland

Besluit: vaststellen inpassingsplan bedrijventerrein Nieuw Reijerwaard

Categorie Besluit m.e.r.:

plan-m.e.r. vanwege kaderstelling voor categorie D11.3 en D18.1.

Activiteit: De aanleg van een nieuw bedrijventerrein van 96 hectare op het grondgebied van de gemeenten Ridderkerk en Barendrecht, ontwikkeld voor agrologistieke en daaraan ondersteunende bedrijven. Daarnaast voorziet het plan in een nieuw verkeersplein ter hoogte van de IJsselmondse knoop, een groene inpassing aan de zuidwestzijde van het plangebied en windturbines.

Procedurele gegevens:

kennisgeving MER in de Staatscourant van 15 november 2012

ter inzage legging MER: 26 november t/m 27 december 2012

aanvraag toetsingsadvies bij de Commissie m.e.r.: 15 november 2012

voorlopig toetsingsadvies uitgebracht: 5 februari 2013

Samenstelling van de werkgroep:

Per project stelt de Commissie een werkgroep samen bestaande uit enkele deskundigen, een voorzitter en een werkgroepsecretaris. Bij dit project bestaat de werkgroep uit:

Drs. D.J.F. Bel

Drs. S.R.J. Jansen

Drs. M.P. Laeven (secretaris)

M.J.F. van Pelt

Drs.ing. T. Prins

Ir. J. van der Vlist (voorzitter)

Ir. P.P.A. van Vugt

Werkwijze Commissie bij toetsing:

Tijdens de toetsing gaat de Commissie na of het MER voldoende juiste informatie bevat om het milieubelang volwaardig mee te kunnen wegen in het besluit. De Commissie gaat bij het toetsen uit van de wettelijke eisen voor de inhoud van een MER, zoals aangegeven in artikel 7.7 dan wel 7.23 van de Wet milieubeheer, en van eventuele documenten over de reikwijdte en het detailniveau van het MER. Indien informatie ontbreekt, onvolledig of onjuist is, beoordeelt de Commissie of zij dit een essentiële tekortkoming vindt. Daarvan is sprake als aanvullende informatie in de ogen van de Commissie kan leiden tot andere afwegingen. In die gevallen adviseert de Commissie de ontbrekende informatie alsnog beschikbaar te stellen, vóór het besluit wordt genomen. Opmerkingen over niet-essentiële tekortkomingen in het MER worden in het toetsingsadvies opgenomen voor zover ze kunnen worden verwerkt tot duidelijke aanbevelingen voor het bevoegde gezag. De Commissie richt zich in het advies dus op

hoofdzaken die van belang zijn voor de besluitvorming en gaat niet in op onjuistheden of onvolkomenheden van ondergeschikt belang.

Omdat de Commissie niet is geraadpleegd bij de voorbereiding op het MER heeft ze een locatiebezoek afgelegd om zich goed op de hoogte te stellen van de situatie.

Zie voor meer informatie over de werkwijze van de Commissie www.commissiemer.nl op de pagina *Commissie m.e.r.*

Betrokken documenten:

De Commissie heeft de volgende documenten betrokken bij haar advies :

- (2730-02) Ontwerp-inpassingsplan Bedrijventerrein Reijerwaard (6 november 2012)
- (2730-02) Milieueffectrapport Bedrijventerrein Reijerwaard (6 november 2012)
- (2730-02) Ontwerp-exploitatieplan Bedrijventerrein Reijerwaard (6 november 2012)

De Commissie heeft geen zienswijzen of adviezen via bevoegd gezag ontvangen.